

Kulturplan månadstidning

NR 4. 2022

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

TEMANUMMER!

Kulturskola 2030

**VART ÄR
VI PÅ VÄG?**

Jeanette Gustafsdotter:

»ALLA BARN SKA
HA TILLGÅNG TILL
KULTURSKOLAN«

Karlshamn jubilerar

**60 ÅR AV
STOLTHET**

»Det finns anledning till en försiktig optimism när det gäller framtida pengar från staten.«

Vad sa politikerna före valet?

VAD HÄNDER nu efter valet? Kommer de 200 miljonerna att finnas kvar? Finns det hopp om en Kulturskolelag? Var står partierna när det gäller kulturskola på skoltid?

I våras intervjuade jag kulturtalespersonerna för de åtta riksdagspartierna (finns på www.kulturskoleradet.se). Här följer en enkel redovisning av svaren:

KULTURSKOLELAG. Efter att den socialdemokratiska partikongressen slutligen sa NEJ, är det bara Miljöpartiet som säger ett klart JA i frågan. En framgång känns avlägsen, även om ett par partier inte utesluter en lag i framtiden. Socialdemokraterna vill ha en ny utredning om kulturskolan, där ett förslag om lag kan dyka upp på nytt. Vi från vår sida ger inte upp!

KULTURSKOLA PÅ SKOLTID. Uppenbarligen känner partierna till konsekvenserna av Skolinspektionens beslut. Alla partier bär på en vilja att lösa frågan, men det finns en uppenbar motvilja mot att gå in och ändra i skollagen. Här är det svårt att få konkreta svar för en generell lösning. "Det måste gå att lösa lokalt" är ett vanligt svar, vilket inte hjälper kommuner där "kulturskola på skoltid" redan förbjudits. Snabbaste vägen till en lösning är att en domstol visar att Skolinspektionen tolkar lagen för snävt.

PRIVATA AKTÖRER ELLER ENDAST KOMMUNALA? Här följer svaren partiernas placering på vänster/höger-skalan, men inget parti föreslår enbart kommunala eller enbart privata kulturskolor. Alla betonade kommunens ansvar för att upprätthålla en fungerande kulturskoleverksamhet.

STATLIGT UTVECKLINGSBIDRAG (idag 200 miljoner.) Efter att några av allianspartierna tagit bort det statliga bidraget till kulturskolan finns nu en helt annan enighet om statligt bidrag till kulturskolan. Kristdemokraternas representant säger rent ut vi "gjorde ett misstag, men vi har rättat till det". Partierna längre vänsterut på skalan är tydliga med att de vill att bidraget höjs. Det finns alltså anledning till en försiktig optimism när det gäller framtida pengar från staten.

Låt oss arbeta för fyra goda år för Sveriges barn och unga!

Jalle Lorensen,
Kulturskolerådets ordförande

I DETTA NUMMER

7 Krönika: Vad har Kulturskolan att göra med Agenda 2030? Svar: mycket.

8 Salem gläds åt Guldornstipendium och skapar mer musik för nyanlända

12 Landet runt: Karlshamn jubilerar

17-32 TEMA: Kulturskola 2030 - Vart är vi på väg? Rapport från Kulturskole-dagarna 2022

Songlines

Låtskatten

Workshop med konsert och föreläsning

Boka gärna in oss för att hålla en workshop
OM MUSIK FRÅN HELA VÄRLDEN!

Under 2021 har vi samlat på låtar från barn och unga vi träffat. Vi har spelat, arrangerat och repeterat musik från hela klotet i olika genrer. Proffs och amatörer samspekar. Festligt och lekfullt. Vi berättar hur vi arbetar och låter personalen vara med i samtalet och i musiken.

Kontakta: info@songlines.se

www.songlines.se

Låtskatten är finansierad av Kulturrådet och har gjorts i samarbete med Kulturskolan i Flen och KfV Världen i Katrineholm

KULTURRÅDET Folkuniversitetet

Songlines är en politiskt och religiöst obunden ideell förening och ett nätverk som arbetar nationellt och internationellt. Vi drivs av övertygelsen att det är betydelsefullt för välmåendet och samhället att alla unga har möjlighet att ha en meningsfull och rolig fritid med musik, kultur och rörelse.

IB WAHLSTRÖM BILDMATERIAL

BESTÄLL
KATALOG!

HÖSTEN 2022

ibwahlstrom.se
info@ibwahlstrom.se

ANNONSERA!

ANNONSER@KULTURSKOLERADET.SE

**Vi har allt och lite till.
Och faktiskt lite till.**

Det är lätt att fynda hos hela Sveriges second hand. Välkommen in till någon av våra 250 butiker från norr till söder eller hitta oss online.

Svenska Röda Korset

Här är vår värld.

rodakorset.se/secondhand

För att du vill
utveckla
ditt ledarskap.

Fördjupa din kompetens som kulturskolepedagog.

I vår ger vi flera kurser på halvtid och halvdistan. Anmäl dig senast 17 oktober.

su.se/did/kulturskoleklivet

Institutionen för ämnesdidaktik

BARNRÄTT I PRAKTIKEN

I maj 2022 släppte Statens Kulturråd rapporten *Barnrätt i praktiken – Barnkonventionens praktiska tillämpning i Kulturrådets verksamhetsområde*. Rapporten är resultatet av ett regeringsuppdrag som Kulturrådet fick 2021. Vi intervjuar Karin Forss, projektledare för Barnrätt i praktiken.

Vad har varit den största utmaningen i arbetet med rapporten?

– Det har varit både värdefullt och häftigt att få jobba med den här rapporten, eftersom det händer så mycket just nu när det gäller barnrätt på kulturområdet. Den största utmaningen har varit att hitta gemensamma nämnare som för oss framåt under den begränsade uppdragsperioden. Kommunerna har väldigt olika förutsättningar och olika kulturområden har olika historia i hur det har arbetats med barnrätt hittills. Utredningar behövs, men också metoder för att kunna använda det som kommit fram.

Karin Forss, Statens Kulturråd.

I rapporten nämns utökad nationell samordning – hur skulle en sådan kunna se ut?

– En bra nationell samordning kan bidra till hitta gemensamma strategier och stärka samarbetet mellan olika politikområden när det gäller barns rättigheter. Utmaningar

på lokal nivå behöver ibland lösas på nationell nivå, och insatser inom olika politikområden behöver prata med varandra. Genom BiP-uppdraget har jag deltagit i nätverk med olika myndigheter med Bip-uppdrag. Vi har haft ett ömsidigt utbyte som ökat förståelsen för våra olika uppdrag, och för att hitta långsiktig överlevnad behöver vi samarbeta. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Kulturrådet har samverkansprojekt inom detta område som vi ser fram emot att få följa.

Finns det någon särskild del som du skulle vilja lyfta lite extra?

– Kapitel 3 handlar om vad det innebär att barn och unga har rätt till konst och kultur. Det är lätt att säga att någon har en rättighet men hur realiserar vi det? Vilka förutsättningar finns? Unga har rätt att bidra, delta och skapa. Vilka arbetar med detta och hur? Det är viktiga frågor att ta reda på.

Ta gärna del av andra myndigheters rapporter i dessa frågor genom att gå in på respektive myndighets hemsida. Just nu vill jag särskilt tipsa om Statens medieråd. Rapporten *Barnrätt i praktiken* går bra att beställa på Kulturrådets hemsida www.kulturradet.se

Kulturskolerådet i Almedalen

KULTURSKOLERADET deltog i två seminarier under Almedalsveckan i år. Seminariet *Hur säkras det professionella musiklivets kompetensförsörjning i Sverige?* arrangerades av Svensk Scenkonst, Kungl. Musikaliska Akademien och Kungl. Musikhögskolan. Ämnet berörde bland annat kulturskolans förutsättningar och ansvar för att bidra till musiklivets kompetensförsörjning. I panelen fanns bland andra Kulturskolerådets Malin Aghed.

Seminariet *Det kreativa mellanrummet – hur skapar vi en robust samarbetskultur som möjliggör alla barns rätt till konst och kultur?* var ett samarrangemang mellan Kulturskolerådet och Kulturkvarteret i Örebro, som också inrymde Kulturskolerådets treåriga projekt *Ungas inflytande*.

Båda seminarierna finns att ta del av på kulturskolen.se, sök på *se i efterhand* från 4 juli.

Swisha till

123 129 50 21

Människor i **Ukraina** flyr för sina liv. De behöver akut nödhjälp. Swisha en gåva idag!

Nu ses vi snart igen!

Digitalt på din kulturskola var som helst i Sverige vecka 44-45.

Anmäl dig här!

Kulturskolepedagogdagen 2022
– invigningsdag 31 oktober

Kulturskolepedagogdagen arrangeras av Västra Götalandsregionens Förvaltning för kulturutveckling och Göteborgs universitet, i samarbete med Kulturskolerådet.

MÅNS FELLESSON

Internationell samordnare för Agenda 2030 på Utrikesdepartementet

Vad har Kulturskolan med Agenda 2030 att göra? Svar: mycket

EN GÅNG I VECKAN spelar min son trummor på Kulturskolan. Varje gång kommer han hem uppfylld av att ha lärt sig kompet till en låt han själv valt. Han har startat ett band, han pratar om planer på egna låtar och spelningar, de fixar en replokal, de åker till stan och drömmer i musikaffärer. De är unga och nybörjare, men de har förstått glädjen i att spela och skapa musik och betydelsen av att göra detta tillsammans med andra – vara en del i ett sammanhang. Vad detta gör för människors självkänsla vet vi. Vad de kanske inte förstått – ännu – är att deras band också betyder något i det större sammanhanget. Att förstå hur saker hänger ihop och vikten av samarbete för att kreativt utveckla idéer och möta olika utmaningar som ett samhälle ställs inför kräver människor med insikt kring just dessa saker. Att känna sig betydelsefull och inkluderad skapar en känsla av ansvar, för sig själv och andra.

»Kultur har inget eget mål, tur är väl det, utan är ett fundament i genomförandet av samtliga mål.«

JUST FRÅGAN OM ansvar och samarbete utgör själva essensen i den globala agenda världens länder kommit överens om för att uppnå en mer hållbar värld – Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling (SDGs). Alla i samhället behöver känna ansvar och bidra till att arbetet med de sjutton målen går framåt. Därför var det glädjande att årets kulturskole dagar gick under temat Kulturskola 2030, både för att frågan är mer angelägen än någonsin och för att Kulturskolan har en viktig roll i sammanhanget.

Det är lätt att känna sig uppgiven inför alla utmaningar vi står inför, både i vår närmiljö och ute i världen. Vi har just nu en rejäl uppför-backe i genomförandet av Agenda 2030. Utvecklingen mot många av målen har stannat av och i vissa fall går vi till och med bakåt. Ökande ojämlikheter mellan och inom länder är kanske det som hotar genomförandet mest, eftersom ojämlikhet ofta inte när känslan av delaktighet, ansvar och samarbete.

DET SISTA VI SKA GÖRA är att förmedla känslan av uppgivenhet över ett globalt elände till våra barn. Agendan handlar inte så mycket om oss utan om dem och de som kommer efter. De behöver i stället känna sig inkluderade och viktiga. De måste ges förutsättningar att upptäcka nya saker och utveckla idéer, hitta lösningar och tron på den egna förmågan – själva och tillsammans med andra. Det är därför Kulturskolornas arbete är så viktigt. Kultur har inget eget mål, tur är väl det, utan är ett fundament i genomförandet av samtliga mål.

Kulturskolans arbete har också det internationella samfundet i ryggen. På UNESCO:s kommande världskonferens om Culture Policies and Sustainable Development nu i september kommer vikten av synergier mellan kultur och utbildning för unga att lyftas fram.

Frågar ni mig, borde Kulturskolan som idé och institution vara en svensk exportprodukt. Lycka till med ert viktiga arbete. ■

Kulturskolan i Salem gläds över att kunna dela med sig av metodiken för den lyckade verksamheten *Musikskaparna för nyanlända*.

– Vi kommer göra en filmdokumentationsserie och hoppas att kunna inspirera andra att skapa liknande verksamheter runt om i landet, säger Pernilla Söderblom, chef på Kulturskolan i Salem.

text och foto Leonarda Arcidiacono

GULDKORNSTIPENDIET BIDRAR TILL SPRIDNING AV LYCKAT PROJEKT

MUSIKSKAPARNA FÖR NYANLÄNDA började initialt som ett pilotprojekt finansierat av Kulturrådet. Målet och önskan var att nå ut till alla nyanlända barn i kommunen och tack vare projektet har man nu lyckats med detta. Sedan två år är Musikskaparna för nyanlända en egen verksamhet på Kulturskolan i Salem.

– Jag ser att vi lyckats och det gläder mig. Barn på flykt som flyttar till vår kommun har varit den målgrupp som är svårast att nå, och nu har vi efter många vändor äntligen funnit en väg att nå fram till hela målgruppen. Det känns även lyckat att några av dessa fortsätter i Kulturskolans verksamhet efter Musikskaparna för nyanlända, säger Pernilla Söderblom.

I och med de positiva resultaten av verksamheten växte viljan att sprida lärarnas metodik vidare. Därför sökte Kulturskolan i Salem medel

genom Guldkornstipendiet från Kulturskolerådet.

– Vi blev beviljade och jobbar nu med att arbeta fram en serie filmer som kommer att spridas till andra Kulturskolor i landet. Filmerna beräknas vara klara i början på 2023.

Pernilla Söderblom berättar om hur processen att utforma verksamheten för nyanlända gått till väga. En huvudfaktor är den täta kommunikationen med rektorer och samtliga klasser där de nyanlända barnen börjar. Pernilla har under resans gång utvecklat en fyrstegsmetod som kommer att belysas i filmerna.

– Vi arbetar med en integrationsstege, med marknadsföring och kontakt med lärare och rektorer som första viktiga steg. Det är också viktigt att sänka trösklarna in i verksamheten och att skapa ett varmt och tryggt motta- →

Under lektionerna får de nyanlända barnen testa olika instrument, skriva text och musik. Så småningom får de även spela den skrivna musiken tillsammans i ensembleform och i band.

gande för dessa barn. Ett kostnadsfritt deltagande och kunskap och intresse för inkludering, jämställdhet och jämlikhet hos lärarna är också en viktig del av processen. Och inte minst vill vi förenkla klivet in i musiken för de nyanlända barnen, alltså sänka trösklarna på plats i undervisningen, till exempel använder vi oss av färger och inte skriven text för att kunna spela tillsammans. Sista steget är att guida eleverna till andra verksamheter i Kulturskolan, och där har vi en del kvar att jobba på, säger Pernilla Söderblom.

IDA BERGMAN ARBETAR som pedagog på Kulturskolan i Salem och undervisar bland annat i Musikskaparna för nyanlända. Grunden i verksamheten

Pedagogen Ida Bergman och Pernilla Söderblom, chef på Kulturskolan i Salem.

är att barnen ska få komma igång snabbt med att skapa musik och spela tillsammans. Under lektionen använder Ida färger som markörer istället för det svenska språket. Eleverna övar på handklapp och enklare rytminstrument till en början, senare läggs ukulele, bas och trummor till, även mikrofon och synth.

– Det är imponerande att se hur barnen lär sig snabbt genom kroppsspråk, musik och

»Det är imponerande att se hur barnen lär sig snabbt genom kroppsspråk, musik och rytm trots att de oftast inte kan svenska.«

rytm trots att de oftast inte kan svenska, säger Ida Bergman som tror att musiken är ett viktigt verktyg som kan underlätta lärande av nya språk.

TRYGGHETSSKAPANDE OCH ETT VARMT MOTTAGANDE är en viktig del av undervisningen, därför följer ofta en pedagog med från barnens skola för att vägleda till dem rätt klassrum. När lektionen börjar får barnen presentera sig för varandra och innan lektionen är slut samlas de tillsammans i cirkel och rundar av.

– Vi brukar börja med frukt-marakas första gången vi ses, det är ett enkelt sätt att knyta en första kontakt. Då berättar vi för varandra vad frukten heter på våra respektive språk och på så vis lär vi oss något nytt och skapar kontakt med varandra. Sedan byter vi våra marakas till ukulele och fortsätter, säger Ida Bergman. Hon berättar vidare om vissa pedagogiska utmaningar med att leda gruppen:

– Att arbeta med en grupp som ständigt förändras, då barnen ofta slussas vidare inom kort, kan vara utmanande. Och det kräver flexibilitet från mig som pedagog. Jag har också haft elever som gått i samma grupp i åtta veckor upp till ett år, det varierar verkligen.

Pernilla Söderblom brinner för barn och ungas rätt till kultur i sina liv och känner sig nöjd med att Kulturskolan i Salem vuxit genom satsningar som dessa på bara några år. Och att de nyanlända barnen får möjligheten att delta i verksamheten.

– Jag är lite avis på mina kollegor som får spendera tid med den här målgruppen. När jag ser hur de jobbar känner jag mig glad eftersom jag ser att vi lyckats, men det finns såklart fortfarande mycket att jobba på, vi är inte felfria, säger Pernilla Söderblom. ■

Salem kulturskola

- Salems kommun har totalt 16 959 medborgare och ytan är 71 kvadratkilometer
- Anställda: 15 deltidsanställda
- Undervisningen sker både individuellt och i grupp
- Avgift: en del av utbudet är kostnadsfritt och finansieras av tre olika statsbidrag, de kommunalt finansierade kurserna kostar 600 kr/termin.

Kostnadsfri kursverksamhet

- Knattekultur 3-5 år (för att introducera kulturskolan tidigt i barns liv)
- Film
- Konst
- Musikskaparna (för att nå barn som vill prova att skriva musik, spela instrument med andra och producera den)
- Musikskaparna för nyanlända
- Musikskaparna separatistiskt för tjejer (för att nå tjejer inom de bandinstrument där killar är överrepresenterade)
- Teater för nyanlända
- Prova-på-dans
- Funkisdans
- Symfoniorkester (kommun-överskridande projekt)
- En rad workshops med gästartister från Kulturskolans verksamheter inom skapande skola:
- Minimusikal årskurs 1
- MAKE IT! årskurs 6

Kommunalt finansierade skolverksamheter

- Karneval för föreskoleklasser
- Kulturskolans dag årskurs 2 och 5
- Kulturskolan i Salem besöker bland annat fem kommunala skolor, tre friskolor och tio förskolor i kommunen
- Kulturskolan möter alla barn i kommunen minst en gång i livet via verksamheten »Kul på kulturskolan« och ytterligare några gånger genom aktiva insatser inom »Skapande skola«.
- Bedriver ett 50-tal kurser inom de fem huvudämnen: musik, dans, teater, konst och lm. Musik är det största ämnesområdet bland kurserna.
- Speciella satsningar i områden där det varit svårt att nå barn och få dem engagerade i Kulturskolan.
- Målgruppen är 0 – 20 år. Cirka 600 deltagare per termin deltar i den avgiftsbelagda kommunalt finansierade verksamheten och cirka 600 i den kostnadsfria statsbidragsfinansierade. Salem samverkar med kommunala enheter, lokala föreningar och äldreboenden, har sökt och fått mest statsbidrag av alla kommuner per capita och brinner för att nå alla barn i kommunen.

STOLT MUSIKSKOLA JUBILERAR

Som en del av sin skolturné spelar de båda orkestrarna Tryck & Blås och Sammanslaget tillsammans på Karlshamns Montessoriskola.

LANDET RUNT

I våras firade Karlshamns musikskola i Blekinge 60 år med en jubileumsvecka. Stoltheten över musikskolan är stor och orkestraditionen stark. Båda delar märks tydligt under elevernas skolturné i vårterminens sista vecka.

text & foto Maria Ille André

FRÅN EN LITEN KULLE invid en gulblek träbyggnad strömmar tonerna från temat ur Beethovens nionde symfoni tätt följt av Abbas Honey, honey. Musikskolans blåsorkestrar är ute på turné i grundskolorna. Idag är det Karlshamns Montessoriskola, där några av de spelande eleverna går, som får besök.

– Hur många av er här på skolan spelar något instrument? undrar Peter Svensson, slagverklärare på musikskolan, även kallad TrumPeter. Efter handuppräckningen konstaterar han:

– Det kan bli många fler! Var inte rädda för att anmäla er till musikskolan. Vi är jättesnälla! De yngsta eleverna i orkestern går i femte klass och de äldsta i gymnasiet. Syftet med turnén är dels att eleverna ska få komma ut och spela och dels att rekrytera nya elever. Turnerat har man gjort i liknande former sedan 70-talet.

– Det motiverar eleverna att komma ut och spela så här i slutet av terminen. Det blir både en morot och piska. De lär känna varandra över ålders- och instrumentgränserna. Det är extra kul när de spelar för sina klasskamrater. Vi kommer som stjärnor till

»Karlshamn är en häftig kommun att jobba i. Det finns en tilltro till det kommunala och en stolthet.«

FREDRIK GUSTAFSSON

skolan de går på, säger Peter.

Lo Höglund och Leo Nilsson går båda på Montessoriskolan i sexan respektive femman och spelar slagverk i orkestern. Båda har spelat sedan de gick i trean och tycker att det var lite nervöst att spela för sina skolkompisar.

– Jag tyckte det var kul. Om det blev något fel, gjorde det inte något, säger Lo.

Varje tisdag spelar Leo Nilsson och Lo Höglund orkester på sin egen skola, Montessoriskolan. De har sina enskilda lektioner på musikskolan.

– Det blev inget fel av oss i alla fall, fyller Leo i.

De lastar in alla instrument och all utrustning, hoppar in i en stor inhyrd buss och åker vidare.

CENTRALT BELÄGET i Karlshamn finns ett vitt hus från början av 1900-talet, som har varit överläkARBostad. Karlshamns kommunala musikskola, står det på en sliten oansenlig skylt bredvid ingången.

I rummet precis till höger om ytterdörren sitter Fredrik Gustafsson, som är musikskolans enhetschef. Han har haft tjänsten, som nu är på 60 %, i två år.

– Karlshamn är en häftig kommun att jobba i. Det finns en tilltro till det kommunala och en stolthet. Det är hög svansföring gällande kultur. På musikskolan har vi en engagerad personalgrupp med mycket erfarenhet, säger han.

Den som vill gå på musikskolan kan välja mellan alla de vanliga stråk- och blåsinstrumenten samt gitarr, elbas, piano, sång och trummor/slagverk.

– Just nu är det ingen som driver frågan om att göra om till kulturskola. Vi har så bra föreningsliv med dans och teater. Det har funnits en oro att förstöra det. Jag känner ett starkt engagemang från politiker och tidningar att behålla musikskolan, säger Fredrik.

DEN GAMLA LÄKARVILLAN har två våningar och tio undervisnings-salar i varierande storlek. Det är lite trångt för de 16 lärarna. Ungefär hälften av undervisningen sker ute på grundskolorna, delvis på dagtid.

– Det är en förutsättning för oss så länge vi är kvar i detta huset. För fem år sedan →

”Välkommen till Karlshamns musikskola” står det på broschyren som Peter Svensson (TrumPeter) delar ut till barnen på Montessoriskolan.

Än så länge har musikskolan kvar sin verksamhet i den gamla läkarvillan.

gjordes en jättesatsning med ett nästan klart kultur- och bibliotekshus i ett nytt område, men det blev inställt och ligger i träda. Jag tror att det handlade om pengar. Det finns en ambition att utreda om vi kan flytta till andra lokaler framöver, säger Fredrik.

ENSEMBLEVERKSAMHETEN är omfattande i Karlshamn. På nästan varje grundskola finns en nybörjarorkester för blåsare. Ett par gånger per termin slår man ihop orkestrarna, har konsert

och äter pizza tillsammans.

Det finns både stråk-, blås- och slagverksensembler på olika nivåer samt brassensemble för gymnasieelever, gitarrorkester, pianoensemble, körer och rockband.

De flesta börjar spela instrument i årskurs tre, men i mån av plats kan man börja i årskurs två. Det finns också cello-rytmik för sex- till åttaåringar.

– Det är kul. Den har blivit väldigt bra. De är otroligt gul-liga och sitter på första raden när vi har stora konserter.

Vid sidan om sitt jobb som enhetschef på Karlshamns musikskola frilansar Fredrik Gustafsson som arrangör och dirigent.

Karlshamns musikskola

- Karlshamns kommun har drygt 32 000 invånare.
- På musikskolan går 446 elever av vilka 59 % är flickor och 41 % pojkar. En tredjedel av kommunens årskurs tre-eleverna deltar.
- 16 lärare undervisar på musikskolan, vilket motsvarar 11 heltidstjänster.
- Musikskolan är organiserad under kommunstyrelseförvaltningen och dess avdelning kultur- och fritidsförvaltningen.
- Det kostar 300 kr per termin för årskurs tre-elever att gå på musikskolan. Från årskurs fyra till gymnasiet kostar det 600 kr.
- Första året lånar man instrument gratis. Därefter är hyran 200 kr per termin.
- Musikskolan har omkring 20 avgiftsfria ensembler. Cirka 100 konserter görs per år.
- Man kan spela mer än ett instrument och betalar då ytterligare en terminsavgift.

Många stora konserter blev det i samband med 60-årsjubileet i maj. Bland annat framfördes musikalen Låtbåten på Stadsteatern med ett 60-tal sjungande elever från årskurs två.

Dessutom gjordes en konsert med ett 50-tal före detta musikskoleelever i åldrarna 20–80 år. Fredrik dirigerade dem, då de bland annat spelade en serenad av Mozart.

Jag tror på långsiktig undervisning, men man kan komplettera långa kurser med korta och fylla på med energi för eleverna. «

FREDRIK GUSTAFSSON

KARLSHAMNS MUSIKSKOLA samarbetar med övriga kulturskolor i Blekinge och planerar att starta en länsblåsorkester.

– Man har sett att de äldre

grupperna av elever har minskat. En riktigt bra blåsorkester kan bli en extra sporre för eleverna. Vi har också en ambition att jobba med gemensam kompetensutveckling och kompetensförsörjning framöver genom att dela på tjänster och utbud, säger Fredrik.

MUSIKSKOLAN har sökt statliga pengar för att kunna bredda utbudet med bland annat det arabiska instrumentet oud, projekt i särskolan, babyrytmik, muskiterapi och improvisation.

– Syftet är att prova vad som är intressant för ungdomar. Sedan kan till exempel improvisation bli en del av det

ordinarie utbudet. Jag tror på långsiktig undervisning, men man kan komplettera långa kurser med korta och fylla på med energi för eleverna. Jag är orolig för utvecklingen att det blir bara en prova på-verksamhet. Man kan ha inspirations-workshops, men det är viktigt att behålla stegen i orkesterverksamheten, så att vi faktiskt utbildar musiker också. Vi har ett ansvar gentemot kulturlivet att förse orkesterföreningarna med instrumentalister, säger Fredrik.

Medan vi pratar, fortsätter skolturnén till ytterligare en skola och avslutas med en offentlig konsert på Karlshamns torg. Sedan bjuds eleverna på glass. ■

Nationellt centrum för musiktalanger presenterar

YOMA

YOMA – Young Musicians Academy

Avgiftsfria kurser för dig mellan 10 och 18 år – 4 nivåer, online och IRL

I vårt uppdrag ingår även att stärka och stödja musicerandet i hela landet

Vi har stora möjligheter till samarbeten och stöd
Pedagoger, kulturskolor och andra musikutbildare
– se vår hemsida och ta gärna kontakt

YOMA – 8 kurshelger årligen, 1:a helgen i månaden

www.yomacenter.se

Följ Polstjärnepriset 3-5 januari 2023

KULTURSKOLA 2030

TEMA
KULTURSKOLA 2030
– VART ÄR VI
PÅ VÄG?

RAPPORT FRÅN
KULTURSKOLEDAGARNA
2022

KONFERENS MED GLANS

När chefer från hela landet möts under Kulturskoledagarna är temat Kulturskola 2030. Den röda tråden genom både seminarier och workshops är att göra kulturskolan mer jämlik i kommunerna.

– Våga vara visionärer i detta, uppmanar kulturminister Jeanette Gustafsdotter.

text & foto Maria Ille André

I FOAJÉN PÅ QUALITY HOTEL Globe i Stockholm välkomnas de 308 deltagarna av guldfärgade ballonger. Äntligen är det dags att träffas efter den begränsande pandemin.

I sitt invigningstal betonar ordförande Jalle Lorensen vikten av att kulturskolan syns.

– Vi ska vara mitt på skärmen i stället för under radarn.

En av talarna på temat Kulturskola 2030 – en relevant kulturskola i en dynamisk samhällsstruktur är Måns Felleesson, samordnare för det internationella genomförandet av Agenda 2030 på utrikesdepartementet. Enligt honom är Agenda 2030 den mest ambitiösa globala agenda vi har haft utifrån ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet, där Sverige ska vara ledande. Han lyfter diskussionsfrågor som hur kulturskolan kan bli mer inkluderande, hur man kan jobba inom ramen för flyktingmottagning samt hur man kan utveckla kulturskolan utomlands.

I en intervju efter talet utvecklar han:

– Det har skett en breddning av kulturskolans utbud idag. Det är ett viktigt verktyg för att öka inkluderingen. Det är bra att kulturskolan inte är statligt reglerad. Varje kommun behöver göra en noggrann analys av hur man ska öka intresset och nå grupper som normalt inte söker sig dit. **Vilken betydelse har barnkultur i ett hållbart samhälle?**

– Det är en jätteviktig fråga. Agenda 2030 handlar om den värld vi ger till kommande generationer. Kulturen har en viktig roll som sammanlänkande kraft för målen. Kulturskolan är dels en investering i sig själv, ett livslångt kapital, och dels att man deltar som aktör i ett större sammanhang.

Måns Felleesson son spelar trummor på kulturskolan, och de äldre barnen har spelat klarinett och gitarr.

– Idag finns det en helt annan lyhördhet än när jag själv gick och spelade. Man utgår från vad barnen vill lära sig. Själv spelade jag blockflöjt på musikskolan, vilket höll på att ta kål på mitt musikintresse, men i 20-årsåldern började jag musicera själv igen, säger han.

KULTURMINISTER Jeanette Gustafsdotter berättar i sitt tal om hur kulturskolan hjälpte en av hennes döttrar att övervinna sin scenskräck.

– Ni har gjort att mina döttrar är mycket tryggare människor!

Kultursamverkansmodellen ses över för att kulturskolan ska bli jämlik i alla kommuner.

– Oavsett var de bor i landet, ska alla barn ha tillgång till kulturskolan. Den bidrar till gemenskap och bryter segregationen. Att nå barn och

Lukas Flink, vinnaren av Polstjärnepriset, spelar trombon under galamiddagen på Hamburger Börs.

– Kulturskolan är en absolut prioriterad fråga av mig och oss, säger kulturminister Jeanette Gustafsdotter.

– Kulturskolan är en genuint relevant institution, särskilt i den situation vi befinner oss i nu, säger Måns Felleesson, samordnare för Agenda 2030 på Utrikesdepartementet.

»Vi ska visa upp allt det goda vi har och inte stå med mössan i hand och inte vara blyga«

JALLE LORENSSON,
KULTURSKOLERÅDETS ORDFÖRANDE

Kulturskolerådets Malin Aghed lotsar deltagarna genom konferensen.

Martin Stenmarck, som är konferencier under galamiddagen, delar ut Svenska Musikfondens stipendier till två av de sammanlagt fem musiktalangerna från olika kulturskolor.

unga i oroliga tider är otroligt viktigt, säger hon.

I en mejlintervju skriver hon om regeringens tre satsningar för att lyfta kulturskolan: utvecklingsbidraget, det nationella Kulturskolecentret och Kulturskoleklivet. Hon menar att det är avgörande att skapa långsiktiga förutsättningar för att kulturskolan ska bli mer jämlik, och att vi måste nå ännu fler barn och unga.

På frågan om hur vi höjer statusen för kulturskolan i samhället, svarar hon ”genom att göra kulturskolan tillgänglig och centrerad kring eleverna”.

Gällande kulturskola på skoltid hänvisar Jeanette Gustafsdotter till ett material som Statens kulturråd har publicerat tillsammans med Statens skolverk.

”Kulturskolans undervisning ska kunna ske i nära anslutning till elevernas skoldag. Det sänker trösklarna, så att fler upptäcker kulturskolan och har möjlighet att delta.”

Hon avslutar sitt tal med orden:

– Ni bär kultur-Sverige framåt. Tack för ert engagemang!

UNDER KONFERENSENS andra dag arbetar deltagarna i workshops med de i förväg valda temaspåren framtidsvision, hållbarhet och likvärdighet.

Man kan också delta i ett samtal som Susanne Rydén, preses för Kungliga Musikaliska Akademien och Helena Wessman, rektor vid Kungliga Musikhögskolan håller i. De samlar in deltagarnas synpunkter, till exempel om huruvida man vill lagstadga kulturskolan eller inte.

Processledarna från workshoprummen gör en kort sammanfattning för de lite trötta men nöjda deltagarna. Jalle Lorensen avslutar:

– Vi är en frivillig verksamhet och behöver kämpa, men vi ska visa upp allt det goda vi har och inte stå med mössan i hand och inte vara blyga. ■

TEMASAMTAL ATT BYGGA VIDARE PÅ

Kulturskola 2030 erbjöd tre valbara temaspår: *Framtidsvision*, *Likvärdighet* och *Hållbarhet*. Varje spår innehöll fyra ämnen, som leddes av samtalsledare med kunskap i frågan.

Här kommer en kort sammanfattning av samtalen. För dig som ska delta på Kulturskolepedagogdagen är det denna sammanställning vi hänvisar till.

Tema:

FRAMTIDSVISION

leddes av David Berjlund, journalist och föreläsare

1. DEN FYGITALA KULTURSKOLAN

Om hur kulturskolan kan utvecklas i mötet mellan fysiskt och digitalt

- Hur kan ett digitalt utbud som kompletterar och förlänger Kulturskolans fysiska möten med barn och unga se ut?
- Hur skapar vi en delandekultur hos lärare och hur delar vi kunskap och material genom digitala plattformar?

Samtalsledare: Lisa Söderlund, Verksamhetsutvecklare Kulturskolan i Stockholm och projektledare för samverkansprojektet "Utveckling av Kulturskolans digitala utbud" och Johan Andrée, Enhetschef Malmö Kulturskola med ansvar för digital utveckling

När det gäller digital gruppundervisning behöver vi samverka i att utveckla tekniska lösningar. Även kring andra utmaningar, exempelvis GDPR, efterlyses att kulturskolesve-

rige pratar sig samman.

– Det finns en stor potential i det digitala samskapandet och i den lärandesituation som kan uppstå mellan lärare och deltagare. Pandemin har varit ett labb, och många äldre deltagare uppskattade de digitala lösningar som gjordes. I Malmö finns det till och med elever som efter pandemin valt att fortsätta digitalt, säger en deltagare.

Goda exempel

Många kulturskolor har med fördel testat SpeedAdmins lösning, som bland annat innebär att skicka ut material i förväg. Malung/Sälen, Ludvika och Örebro har testat detta med gott resultat också när det gäller dans. Även Discord har visat sig vara en utmärkt plattform att arbeta på.

I Göteborg har det samlats in digitala historier från lärare. En danslärare berättade om att göra koreografi

I år presenterar vi stolt ett samarbete med Kulturskolepedagogdagen, som har samma tema. Om du och din kulturskola blir nyfikna och vill arbeta vidare med något av dessa ämnen går det bra att kontakta Malin Aghed, eller vänd dig till respektive samtalsledare. En sammanfattning av workshopen med Scenkonstkollektivet Bataljonen kommer i nästa nummer av Kulturskolan Magasin.

på 1 kvm. För somliga fungerade det, men många slutade då de blev retade av syskon. Den fysiska kulturskolan är ett frirum som det digitala inte kan ersätta. En deltagare från Stockholm håller med:

– Det fysiska mötet är kulturskolans själ. Den får vi inte tappa bort, även om vi fortsätter utforska den digitala arenan.

I Upplands Bro tog eleverna över och regisserade konserter. Eleverinflytandet ökade, då elevernas uppenbara vana vid digitala medier fick spelrum. I Kiruna har det skapats ett nationellt nätverk för digital kulturskola och digitalt skapande. Här får också spelutveckling plats, genom en old-school arkadspelslösning för att visa upp deltagarnas spel.

Låt oss fortsätta dela både utmaningar och lösningar för en fygital kulturskola där alla får plats!

Att samtala kring

Utmaning: Stora geografiska avstånd i kommunen gällande hur deltagarna kan möta sin pedagog och varandra.

Målgrupp: Elever som bor långt bort, spelar ett instrument och även vill prova något annat, spelar varannan vecka och saknar skjuts. Vill gärna spela tillsammans med andra.

Idé: Digitalt och fysiskt utbud kan kombineras, där koncentrerade fysiska träffar som kollo skulle kunna fungera. Kulturskola on demand: Play IT! (digital mötesplats) och Häng IT! (fysisk mötesplats).

Utmaning: Hur skapar vi likvärdighet utanför våra fysiska platser?

Målgrupp: Elever som bara har mobil, delar dator med familjen och inte kan delta digitalt hemifrån utan måste befinna sig utanför hemmet för att öva.

Idé: Olika fysiska och digitala rum: rum för möten, rum för eget skapande, mobil buss, utlåning av verktyg/material. Rum kan riggas med bra teknik på bibliotek, så att elev kan möta pedagog digitalt därifrån.

2. UNGAS INFLYTANDE & DELAKTIGHET

Om verkligt inflytande och delaktighet för alla

- Hur långt är vi beredda att gå gällande ungas rätt till inflytande och delaktighet?
- Individens kontra gruppens inflytande – hur hänger det ihop?

Medverkande: Oliwer Karlsson, Stockholm, Programansvarig Ungas inflytande och Nathalie Eriksson Elimä, Engagemangsutvecklare, Umeå, båda från Youth 2030 Movement

Hur långt är vi benägna att gå gällande ungas rätt till inflytande och delaktighet?

Hur långt som helst, tycker somliga. Inte bara när det gäller musikaliskt urval utan också i processer som manuskrivning, komposition, ljud, ljus och allt som finns i vår verksamhet.

Vi behöver skapa bra elevråd – och samtidigt våga problematisera det arbetet.

Några lyfte farhågan om att vi ibland åstadkommer falskt inflytande

»Vi har inte varit så bra på den interaktiva dialogen om delaktighet. Vi måste jobba tillsammans och utmana våra gränser. Vi behöver våga prata om pedagogrollen och utveckla den så att möjligheterna att främja inflytande och delaktighet ökar.«

och att elevråd inte är lösningen på allt. Elevråd handlar om känslan av att vara med i ett sammanhang och att sedan få relevant återkoppling.

– Hos oss kom deltagarna fram till jättebra saker på elevråden, men sedan tog det stopp. Både målbild och återkoppling är superviktigt, påpekar en av deltagarna.

Skicklighet på inflytande, delaktighet och medskapande

Precis som med dessa perspektiv finns det också skicklighet på individ, grupp och organisationsnivå. Kan vi ändra vårt sätt att tänka, så att unga inte bara blir utsmyckning och inflytandearbetet ett spel för gallerierna?

– Vi vuxna tror att vi sitter på sanningen. Om vi vill ha inflytande och delaktighet måste vi bli bättre på att öppna dörrar, rådfråga unga om vad de vill ha och agera på det. Det vore kul att testa att ha med unga hela vägen, till exempel genom att ge dem möjlighet att förfoga över budget, men vuxna ansvarar för betalning, utmanar en deltagare.

Det behövs parallella strukturer, och delaktighet och inflytande sker i varje samtal. Pedagogernas inställning är ofta en avgörande parameter. Inflytande får plats i utvärderingar, kursplaneringar, elevråd och föreställningar. Att ta hjälp av varandra, lära av och samarbeta med exempel bibliotek och fritidsgårdar kan vara en framgångsfaktor. Ju fler glasögon, desto bättre!

Att samtala kring

- Hur möjliggör du för dina deltagare att få inflytande?
- Vart går glastaket för ungas inflytande och delaktighet? Tid och an-

svar spelar roll. Hur villiga är vi att släppa in? Det kan vara obekvämt att prata om.

• Vad vill barn och unga vara delaktiga i? Det är inte säkert att de tycker som vi. Hur hanterar vi det när vi tycker olika?

• Deltagare i kulturskolan är ofta kunskapsstunga och relationsskapande. När de får chansen att bli unga ledare ökar ofta både delaktighet och inflytande. Hur kan du arbeta med detta i din kulturskola?

Sammanfattning

- Se arbetet med inflytande och delaktighet som processer som bygger på tillit och förtroende.
- Jobba på alla nivåer samtidigt – ledningsgrupp, pedagoger och deltagare.
- Våga målsätt inflytande- och delaktighetsarbetet, och var noga med lyhördhet och återkoppling.
- Kroka arm med andra lokala aktörer.

3. NYA ÄMNER PÅ VINST & FÖRLUST

Om vilka praktiska förutsättningar som behövs för att bredda utbudet: ekonomi, marknadsföring, kompetensförsörjning och elevrekrytering

- Hur påverkas befintlig verksamhet när nya ämnen introduceras?
- Hur påverkas befintlig verksamhet när ett nytt ämne introduceras?

Samtalsledare: Maria Wilhelmsson, Kulturskolan Mölndal, Hans-Åke Norrby, Kulturskolan Gotland och Jeanette Hagberg, Kulturskolan Ekerö

Elevrekrytering, ungas inflytande och kulturskolans image

Det är svårt att nå föräldrar när de har för lite kunskap om vad kulturskolan är. Avgiften är oftast inte det mest avgörande utan snarare tillgängligheten. Många kulturskolor har familjeträffar för att skapa en delad upplevelse av vad kulturskolan är. Det är viktigt att vara på rätt platser, och samverkan med andra är en framgångsfaktor.

– Vi lämnade en skola i Rinkeby och gick in i Folkets Hus där det finns bibliotek, SFI, öppen förskola och andra kända aktörer. De körde med öppna dörrar för barn och föräldrar, säger en deltagare från Stockholm.

Somliga vill inte heta kulturskola längre, då skola inte alltid signalerar det vi vill att kulturskola ska vara. Vad vi kallas är viktigt och inte bara semantik.

Inflytande

Danderyd och Kiruna är kommuner med diametralt olika geografiska förutsättningar, socioekonomisk status och utbildningsnivå. Ändå har de

samma dilemma: ungdomar vågar inte komma till kulturskolan för att de är rädda att göra bort sig och tror att det bara är för barn.

Så hur utformar vi en verksamhet utifrån vad de unga vill? Ofta kommer initiativet från personalen när vi tar fram nya ämnen. Att målgruppen ska få önska har flera sidor – det går inte att önska saker som man inte känner till. Det är inte bara ämnet som är viktigt utan också form, tid, plats, bemötande och tilltal.

Uppdrag, styrning och ledning

Om behoven är annorlunda än det vi traditionellt erbjuder – hur styr vi och leder och hur kommer vi vidare när det blir känsligt?

Det är stor skillnad på den politiska styrningen i olika kommuner. Att ha ett politiskt uppdrag som säger att vi ska bredda utbudet gör arbetet enklare. Järfälla har berättat för politiken att de skulle vilja starta något nytt och har lyckats få både uppdrag och budget för detta.

– Hittills har det gått bra att göra sig outhärlig, och flera kulturrådsprojekt har fått anslag i ram. Alla kulturverksamheter sitter med på nämnden och har en stående punkt om vad som händer nästa månad.

Prioriteringar, kulturskolans identitet och existentiella frågor

Vi bär med oss både traditioner och en önskan om att vara nutidsrelevanta. Så när kan vi anse att ett ämne har gått ur tiden och bör läggas ner? Vi behöver låta det ta tid att bygga upp nya ämnen.

Kompetensförsörjning, lärarrollen och nya arbetssätt

Den lilla kulturskolan har en stor utmaning, och samverkan med andra kommuner är viktig. Rekrytera breda och öppna pedagoger och möjliggör att dela tjänster med andra – ett medskick till kulturskoleklivet och högskolorna.

– En ny lärare i ett nytt ämne får inte bli ensam i tid eller rum. Samarbete med kollega i samma eller annan kommun är viktigt.

Finansiering och bidrag

Nya ämnen lever ofta på bidrag och blir därför sårbara. Utmaningen är att permanenta ämnen som varit projektfinansierade och fallit väl ut – om det finns ett söktryck men ingen ramförstärkning uteblir utvecklingen.

Ett gott exempel är Kiruna, som har ett samarbete med LKAB-akademien som finansierar viss verksamhet. Digitalt skapande efterfrågades av unga, och nu hjälper grundskolan till

i ämnet programmering genom att satsa på spelutveckling och animation. Lärarna jobbar både i grundskolan och i kursverksamheten.

Att samtala kring

- Största framgångsfaktorn i detta arbete är en kompetent och engagerad personalgrupp. Det finns redan!
- Utmaningen verkar vara att vi ofta tänker inom våra fyra väggar när det gäller format och innehåll. För att komma vidare behöver vi omvärldsbevaka mer.
- Arbeta med att bibehålla vi-känslan. Om det går bra för någon del av verksamheten så går det bra för oss alla.
- Tidsaspekten spelar roll, vi behöver kunna agera snabbt på efterfrågan.
- Är det de nya ämnenas uppdrag att nå nya målgrupper?
- Hur göra plats och ändå bibehålla det som är bra? Från stort projekt till liten permanent verksamhet och från utvecklingsmedel till permanent budget.

4. EN KULTURSKOLA FÖR HELA KOMMUNEN, HELA LIVET

Dansa mitt liv: att mötas, minnas & må bra.

- Kan Kulturskolan vara relevant för alla kommunens invånare, hela livet?
- Hur kan Kulturskolan bidra till ökad förståelse och samverkan mellan kommunens alla invånare och anställda?

Samtalsledare: Emma-Linn Carlberg, initiativtagare & projektledare, Borås, Moa Lund - danspedagog & projektledare, Ale och Madelene Hoff - danspedagog & projektledare, Kungälv

Uppdrag Kulturskola 2030

Kulturskolans uppdrag idag är att möta barn och unga, men om vi tänker oss en Kulturskola 2030 med förändrat uppdrag så kan Kulturskolan finnas till för alla kommunens invånare.

Resultat av samverkan

I gruppen äldre finns allt från nyblivna pensionärer till de allra äldsta i vårt samhälle. Fördelarna med samarbete för den äldre generationen i form av minskad isolering och ökad livskvalitet är kanske självklara, men vilka positiva effekter kan samverkan ge barn och unga i Kulturskolan?

Utdrag ur samtalen:

- En bra bieffekt är att helt plötsligt har vi blivit sedda. "Oj vad ni är ute och gör saker!" Kulturen får ett högre värde genom större synlighet.
- Plötsligt kan vi ge barnen flera glasögon och förståelse för varandra.
- Samlas man kring ett konstuttryck spelar det ingen roll hur gammal man är.
- Om äldre kommer in i kulturskolan så kan våra pedagoger jobba mer dagtid. En orkester med en stomme av äldre skapar trygghet. Dessutom kan barn som behöver få skjuts av de äldre, vilket blir ett sätt

att nå längre bort i kommunen.

På många håll jobbas det redan åldersintegrerat med att spela teater, intervjua och dokumentera berättelser, göra film, gå sängpromenader, åldersblandade orkestrar, körer, keramikurs... Vi kan göra både små och stora förändringar i kulturskolans verksamhet för att visa politiker fördelar och positiva effekter med en Kulturskola för hela kommunen.

– Kulturskolan borde vara vara en självklar del av kommunen, som biblioteket – för alla! Alla vinner på det, säger en deltagare med erfarenhet.

Att samtala kring

Börja med det lilla. Fortsätt med det ni gör idag och lägg till något. Åk till äldreboenden och uppträd som vanligt, men lägg till något så att mötet mellan generationerna kan ske genom interaktion där de äldre aktiveras mer istället för att vara passiva åskådare.

Besök gärna www.dansamittliv.se eller kontakta projektledarna Emma-Linn, Moa och Madelene på info@dansamittliv.se. Plattformen är skapad som ett verktyg för alla som vill leda dansstunder av olika slag. Det går att boka skraddarsydda workshops, inspirationsdagar och dansstunder på plats. Erfarenhet finns av olika kulturella generationsmötesprojekt där färdiga modeller finns oavsett ämne.

»De unga identifieras av vad de ska bli i framtiden och de äldre av vad de gjort. Vi behöver fokusera på här och nu och skapa livskvalitet tillsammans.«

Tema:

HÅLLBARHET

leddes av processledare Camilla Freedman, enhetschef, Kulturskolan Stockholm

Hållbarhetsbegreppet innehåller social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet. Kulturell hållbarhet rymmer följande:

- social- (inkludering, intern + extern, gemenskap)
- kreativ- (inflytande, utveckling, kunskap)
- ekonomisk- (ekonomiskt hållbar för kulturskola och deltagare)

1. FORTBILDNING I KULTURSKOLAN – KLIV ELLER MYRSTEG?

Om vikten av fortbildning för en hållbar kulturskola och ett gemensamt professionsspråk för kulturskoleledidaktik.

Samtalsledare: Helena Wattström, Universitetslektor i musikpedagogik och Programansvarig för Kulturskoleklivet, Göteborg

Hur tryggar vi framtidens kompetensförsörjning inom kulturskolan?

Begreppet Kulturskoleledidaktik är inte integrerat i kulturskolorna. Kunskapen kring begreppet behöver öka. Lärare som har gått Klivet höjer nivån i hela kulturskolan. Även de

som gått enskilda kurser som fortbildning kommer tillbaka till arbetsplatsen med förbättrade kunskaper som tillför kollegialt lärande och ökad kompetens.

Det finns dock utmaningar med att få personal att fortbilda eller utbilda sig.

– Ett hinder i mindre kommuner, där ingen personal har heltidstjänst, är att ingen av dessa kommer att orka delta i Klivet mitt i vardagen mellan tjänster i olika kommuner, tror en deltagare.

Att samtala kring

Ta gärna emot praktikanter från Klivet. Kulturskolan som arbetsgivare bidrar till att utveckla Kulturskoleklivet genom att forma studenter via praktik. Det bidrar även till ökat lärande på arbetsplatsen.

Vi som ansvarar för Klivet kommer gärna till er för att informera. Bjud gärna in oss till nätverksträffar, regionala träffar, APT och dylikt.

VAD ÄR KULTURSKOLEKLIVET?

Kulturskoleklivet är en 90p högskoleutbildning i pedagogiskt arbete i kulturskolan. Innehållet i kursutbudet speglar uppdraget från den statliga kulturskoleutredningen från 2014, *En inkluderande Kulturskola på egen grund*.

Tvärkonstnärlighet, breddat deltagande, hållbarhet och inkludering är fokusområden i utbildningen, som i huvudsak fokuserar på didaktik.

I enlighet med uppdraget från utredningen leder Kulturskoleklivet inte till

en examen. Kulturskoleklivet innefattar universiteten i Lund, Göteborg, Umeå samt SMI, SU och SKH i Stockholm.

Kulturskoleklivet är för den som vill få en pedagogisk utbildning för kulturskolan eller som vill fortbilda sig. Exempel på fristående kurser är ämnesdidaktik och ämnesspecifika kurser, tvärkonstnärliga kurser och kulturskoleledidaktik, specialpedagogiska kurser och bildningskurser i normkritik, likvärdighet med mera.

2. HUR SKALL BARN HITTA TILL KULTURSKOLAN NÄR SÅ MYCKET ANNAT STÅR I VÄGEN?

Om utanförskap och inkludering, om barn med olika förutsättningar och om vilken roll kulturskolan kan ha när vi möter familjer som kommer från krig och förtryck. Detta samtal har körsång som utgångspunkt i fråga om barns sociala utveckling nu och i framtiden i relation till integration, grundat i Bourdieus begrepp kapital.

Samtalsledare: Büilent Maksimov, Koordinator Familjecentrerat arbetssätt (FCA) på grundskoleförvaltningen i Göteborg.

Samtalen inleddes med att diskutera vad integration/segregation är och hur kulturskolan ibland upprätthåller segregation. För att kunna arbeta med integration är det bra att förstå processerna kring identitetsskapande och varför nysvenskar hamnar i segregation. Människor som kommer till Sverige är inte kulturlösa, men de är heller inte alltid medvetna om den kulturella identiteten förrän de kommer till Sverige.

Administrativa hinder

Hinder inom kulturskolan

- Anmälningsprocessen är komplicerad och svårförstådd.
- Strategier för informations-spridning till olika grupper saknas – ex. information via SFI, invandrarföreningar m.m.
- Avgifter.
- Vara tillgänglig för barnen när de behöver det som mest – tex. lov och helger.

Hinder inom målgruppen

- Avsaknad av språkliga/tekniska kunskaper hos vårdnadshavare och/eller elev.
- Ekonomiska förutsättningar.

Strukturella hinder

Hinder inom kulturskolan

- Den egna bilden av kulturskolans uppdrag och av svensk kultur.
- Avsaknad av mångfald inom kulturskolornas lärarkår.
- En inbyggd idé om att människor i utsatta områden är segregerade när det i lika hög grad gäller människor i välbärgade områden.

Hinder inom målgruppen

- Avsaknad av kännedom om och förståelse för vad kulturskolan är och gör. Förväntningarna i att barnen ska bli proffs eller få betyg i kulturskolan.
- I många länder saknas liknande offentliga verksamheter, utan dessa är privata och till för eliten.

Kulturskolan ensam har inte kunskaper om hur integrationsarbete bör bedrivas och detsamma gäller politiken. Beroende på organisationsform får kulturskolan olika roller i olika kommuner.

För att kulturskolan ska kunna vara en plattform för integration måste vi samverka med andra delar av kommunal verksamhet och civilsamhälle. Kulturskolorna behöver diskutera hur deras roll bör se ut för att främja integration av segregerade i utsatta såväl som i rikare områden. Detta med stort inflytande från barn och unga, men också deras föräldrar. Kulturskolan behöver också värna de svenska traditionerna och skapa arenor att inbjuda nysvenskar till, i nära samverkan med skola och lo-

kalsamhälle. Inte främst för att lära ut svenska traditioner, utan för att på ett mellanmänniskt plan skapa gemensamma minnen som stärker vi-känslan och därmed integrationen och humankapitalet i barnen redan tidigt. Ett barn utan svensk anknytning får inte uppleva dans runt julgranen eller midsommarstången om inte någon aktivt bjuder in och välkomnar.

Att samtala kring

Vilka typer av tjänster kan behöva inrättas i den moderna kulturskolan? Vad behövs utöver det rent pedagogiska och administrativa? Kulturtolkar kan användas för att nå ut till lokala föreningar och hjälpa nysvenskar att hitta balansen mellan det egna kulturarvet och det nya kulturarvet. Särskilda tjänster med samverkansuppdrag för att tydliggöra kulturskolans del i kommunens integrationsarbete är en bra idé.

Om politiken inte ger rätt förutsättningar behöver man kunna visa på hur kulturskolan kan bidra till att i ung ålder förebygga ett utanförskap som i framtiden kan komma att kosta många miljoner om någon hamnar snett. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är de generella insatserna i tidig ålder ofta mindre kostnadskrävande än kostnaderna för att få tillbaka en person från utanförskap i vuxen ålder. Det krävs vilja och långsiktighet för att nå breda effekter i samhället.

3. HUR KAN KULTURSKOLAN VARA RELEVANT FÖR ÄLDRE UNGDOMAR?

Om hur kulturskolan genom att blanda olika ämnen och samverka med kulturinstitutioner kan skapa relevant verksamhet för äldre ungdomar. Ämnet belyses utifrån Ungdomsbiennalen, ett samarbete mellan Göteborgsoperan och Kulturskolan Göteborg.

- Vilka fördelar, farhågor och fallgropar finns?
- Vad krävs av samverkansparterna kulturskola och institution?

Medverkande: Maria Fräki, koordinator Kulturskolan Angered och konstnärlig ledare för Ungdomsbiennalen och Hanna Morau, projektkoordinator på Göteborgsoperan Skapa

Varför slutar äldre elever?

- De upplever att de inte har tid
- De längtar efter något nytt – de har redan upplevt den traditionella kulturskolan
- De har svårt att se sig själva i ett professionellt sammanhang inom kulturområdet
- De saknar det sociala sammanhanget

Presentation av Ungdomsbiennalen

Ungdomsbiennalen bygger på ungdomarnas intressen och är ett komplement till den traditionella kulturskoleverksamheten. Biennalen riktar sig till elever mellan 13 och 23 år, är ämnesöverskridande och arbetar mot en slutproduktion som gemensamt mål. För att främja ungdomars eget skapande behövs tydliga strukturer och ett tillåtande klimat, vilket uppnås genom regelbundna träffar, workshops, inspiration från olika källor och samarbete – till exempel med en institution. Allt byggs på samverkan, inflytande och delaktighet som främjar integrationen.

Att arbeta tillsammans med pro-

fessionella utövare både på och bakom scenen utvecklar och inspirerar. Verksamheten har förlagts till fredag eftermiddag och lördagar, vilket ger god tillgång till både salar och ungdomarnas fritid.

Tips för implementering av liknande verksamheter

Första steget

Koppla projektet till kommunens egna övergripande mål. Kroka arm med likasinnade i den egna verksamheten och/eller andra kreativa aktörer.

Innan start

Vilka kompetenser finns att tillgå? Lokaler? Tider? Marknadsföring, hur når vi ut, vilka kontaktvägar finns tillgängliga?

När gruppen finns

Bygg en engagerad arbetsgrupp, en kärna som utformar logistik och struktur. Anpassa efter de förutsättningar som finns så att målet är realistiskt och tydligt. Starta gärna varje träff med att några ungdomar får berätta för gruppen om vad som har inspirerat just dem under veckan. Alla aktiviteter bör starta och avslutas gemensamt.

Att samtala kring

Budget: Samarbeta med andra aktörer om det inte går att omfördela befintliga resurser.

Andra pedagogers misstro: Betona att detta är ett komplement till den vanliga verksamheten, något som kan få äldre elever att blomma ut och stanna kvar.

Konkurrens med andra intressen: Framarbeta ett tydligt koncept, som innefattar tillit till att det går, även om det initialt kan ta tid.

Liten kommun med få anställda och långt till kulturella institutioner: Tag kontakt med lokala förmågor inom konst och kulturområdet och bjud in till samarbete. Det berikar!

4. SAMVERKAN – SYNERGI ELLER TIDSTJUV?

Om förutsättningarna för att nå fungerande samverkan inom kulturskolan, mellan kulturskolor, med det omgivande samhället, regionalt och nationellt.

Medverkande: Kella Naeslund, Utvecklingsledare Regional kulturskola Västmanland, Annika Gillegård, Regional Samordnare/tf avdelningschef Film och Samhälle, Svenska Filminstitutet och Carin Granath, Filmkonsulent Region Sörmland och Filmregionerna

Samverkan är ofta beroende av resurser för administration och samordning. Styrdokument och avtal spelar roll för genomförande och är kopplat till att samverkan inte ska vara personberoende. Genom att samverka blir vi bättre på att se större sammanhang i en global värld, och genom att odla kontaktytor och nyttja digitala möjligheter kan vi nå unga vi inte har nått förut.

Uppdrag

I stora organisationer kan det vara en utmaning att hitta goda samarbeten både inom den egna organisationen och i kommunen, och när det gäller skolor bygger det ofta på välvilja och lust. Lokaler är en viktig sak att samarbeta kring. Tyvärr upplevs dock skolorna just nu som trötta. En stor utmaning är att kulturskolan har i uppdrag att samverka med skolan men skolan har sällan i sitt uppdrag att samverka med Kulturskolan.

Minsta gemensamma nämnare

När vi hittar den minsta gemensamma nämnaren uppstår gemensamma mål. Förberedande samtal och förankring tar tid, och den gemensamma nämnaren behöver få ta plats i denna förankringsprocess. Alla har en önskan om att uppnå något, och både relationer och tid är nyckelord i framgångsrik samverkan.

– I Strängnäs har vi egna projekt som når över kommungränserna och samarbetar med brandstationen, tågstationen med flera.

– Robertsfors är en liten kommun med bara fyra personal, och här stavas samverkan pengar och elevhälsa.

Att samtala kring

Att få projekt att överleva när projektmedlen är slut handlar om att prioritera och prioritera bort, och kommunikationen kring detta är viktig.

– Det man själv får vara med och påverka ger positiv effekt, påpekar en deltagare med eftertryck.

5. KRÄVS DET EN KULTURSKOLELAG FÖR ATT SÄKERSTÄLLA MUSIKUTBILDNING I HELA LANDET?

Medverkande: Susanne Rydén, preses Kungl. Musikaliska Akademien och Helena Wessman, rektor Kungl. Musikhögskolan

Bakgrund

Under seminariet diskuterades konsekvenser av att kulturskolor varit utan nationell reglering och vad en

dylik skulle behöva omfatta. Tydliga kriterier för kvalitet och innehåll eller en ramlag som säkerställer verksamhet i alla kommuner?

Nuläge

Flera aktörer vill se en lag som säkrar kvalitet och tillgänglighet i hela landet. Idag väljer varje kommun om de ska ha en kulturskola eller ej och hur det lokala uppdraget ska se ut. Staten har dock mål för sitt utvecklingsstöd. Flera kulturskolor ser behov av ett tydligare nationellt ramverk. De verksamheter kulturskolan

samarverkar med är reglerade, borde då inte kulturskolan vara det? Oreglerad verksamhet riskerar att sparas bort när ekonomin i kommunerna är dålig. För kompetensförsörjningen är det viktigt att börja tidigt och kulturskolan borde vara en självklar del av både utbildningskedjan, samverkansmodellen och kulturlivet i stort.

Att samtala kring

- När krockar de lokala och de nationella perspektiven och när kan de hjälpa varandra?
- Hur kan vi öka samverkan med professionella musiklivet och skapa tydliga målbilder för barnen just där vi är?
- Hur kan vi arbeta med både bredat utbud och utrymme för fördjupning?

GENOMGÅENDE GRUNDINSTÄLLNING

Våga lita på ungdomarnas egna önskemål och visioner. Låt inflytande och delaktighet betyda något och våga som ledare stå tillbaka och låta processerna ta tid.

GRUNDPRINCIP ATT SAMTALA KRING

Artikel 2

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

- Vet ni vilka barn och unga ni når i dagsläget?
- Hur vet ni, eller hur skulle ni kunna ta reda på det?
- På vilket sätt bidrar Kulturskolan till att alla barn har samma rättigheter? Framgångsfaktorer och utmaningar?

Artikel 3

Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

- Utgå från en process i er verksamhet som ledningen har mandat att fatta beslut om och som påverkar barn och unga. Hur använder ni ett barnperspektiv, barnrättsperspektiv och barns egna perspektiv för att ta beslut?

Artikel 6

Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

- Samverkar ni med någon annan verksamhet i kommunen eller regionen? Hur bidrar det till ett barnrättstrategiskt arbete?
- Kan ni identifiera några verksamheter som ni vill och kan utveckla samverkan med?

Artikel 12

Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

- Vad vet ni på Kulturskolan idag om barn och ungas åsikter om er kulturskola? Ringa in vad barn och unga tycker fungerar bra och vad som kan utvecklas i er verksamhet.
- Vad använder ni för metoder för att ta reda på mer om vad barn och unga tycker? Fundera gärna på hur ni kan organisera det arbetet långsiktigt.

URVAL AV SVAR OCH TANKAR FRÅN DELTAGARE

- Kunskap utifrån elevregister. Åldrar, adresser och skolor t.ex. nyanlända, språk, koladastatistik, kulturskolecentrums statistik, regionala hälsoundersökningar.
- Djupintervjuer är ett bra komplement till enkäter, då de ger en större förståelse för varför vi når dem vi nå och inte når andra
- Behovet är större än vad Kulturskolan kan leva upp till när det gäller sommarlovsaktivitet. Långa köer till vissa ämnesval.

Tillgänglighet kontra lärarnas arbetstider

Är eleven verkligen i centrum? Är det lärarens arbetstid eller barnens behov som styr?

Barns perspektiv

- Fråga barnen när vill de ha lektion. Användardriven utveckling.
- Nuläge: vi gissar och tror, något som snabbt blir sanningar.
 - Det händer att vi "hittar på" ett barnperspektiv som passar vår verksamhet

Hinder

Förgivettagna uppfattningar om vad barn och unga vill och önskar – uppfattningar som oftast passar vuxna.

Möjligheter

Fygital verksamhet
Hitta andra tidsformer, projekt, lektionslängd
Flexibelt schema

- Vid fördelning av föreningsbidrag används en barnchecklista för att bli beviljad bidrag.
- Skolans elevhälsa tar kontakt med kulturskolan om elev har behov av kulturinslag. Denna kan då få gå före i kön vid behov.
- Önskar mer samverkan med socialtjänst och folkhälsoplanerare. Behöver intern fortbildning av skolans specialpedagoger för att höja kulturskolepedagogers kompetens, tex inom NPF-området.

- Mycket saknas, en del yttre faktorer kan ha stor betydelse
 - Många kommuner saknar lägesbild då frågor ställs i skolans trivsel- och trygghetsenkät. Om Kulturskolans frågedel analyseras kan vi följa resultaten över tid. Detta inkluderar frågan om delaktighet.
- Utmaning att få de ungas röster som inte deltar i kulturskolan att bli hörda i kulturskolekontexten.

- Enkät på skolorna om vad man önskar: projektsamordnare, t-shirts för identitet, att samlas socialt med fika, samtal och dialog, lördagshäng ...
- Elevråd. Demokratiforum med elevrepresentanter och politiker
- Grundskolans återkommande trivsel och trygghetsenkät
- Utvärdering av och i verksamheten, pågående och systematisk genomförd
- Viktigt att ta hand om enkätsvar och återkoppla till eleverna

Tema:

LIKVÄRDIGHET

leddes av processledare Simon Strömberg, verksamhetsutvecklare barn och unga, Kulturrådet

1. BARNRÄTT I PRAKTIKEN – VÄGEN FRAMÅT FÖR KULTURSKOLAN!

Utgångspunkt för samtalen är Kulturrådets pågående arbete med Barnrätt i praktiken, som handlar om förutsättningarna för att tillämpa barnkonventionen inom kulturområdet.

- Vilka är barns och ungas rättigheter enligt barnkonventionen och vilken roll kan/bör kulturskolan ta i att tillgodose dessa?
- Vilka resultat vill ni kunna visa upp från ert arbete, och vem vill ni visa dem för? Kan kulturskolestatistiken utvecklas för att stötta det arbetet?

Medverkande: Karin Forss, projektledare för Barnrätt i praktiken och Fabian Sjö, statistikansvarig på Kulturskolecentrum, båda från Kulturrådet.

För att synliggöra hur kulturskolan bidrar till ett kommunövergripande arbete med barnkonventionen kopplas varje fråga till en artikel i barnkonventionen. Se föregående sida.

2. INTEGRATION VIA KULTURSKOLAN

Om hur vi kan arbeta med inkludering i dagens samhällsutveckling.

- Vad är integration?
- Hur når vi deltagare med annan språkbakgrund?

Medverkande: Cecilia Öhrvall, musiker och verksamhetsledare på Songlines, har arbetat som pedagog på Musikhögskolan, på El Sistema, med Gränslösa röster och vägleder i samtal om musiken som en sammansvetsande kraft. Rashif Awar är ungdomsledare och berättar utifrån sitt perspektiv som ny i Sverige. Helena Isaksson Baeck, verksamhetsutvecklare, har utvecklat en materialbank som finns tillgänglig för alla.

Songlines

Songlines har sedan 2017 jobbat för att välkomna nyanlända ungdomar. Förra året samlade vi och kulturskolor i Sörmland sånger från hela klotet och skapade en låtskatt som vi nu delar med oss av. Materialet, med både metoder och musik, kan fritt användas i kulturskolan.

Kan integrationsarbete bli segregerande?

Den viktigaste inställningen för att det inte ska bli så verkar vara att göra verksamhet utifrån det faktum att vi lär av varandra. Språket spelar roll, som till exempel att vi inte pratar i termer som vi och dem. Det är också givande att problematisera detta med att säga välkommen – vem bestämmer vem som är välkommen var?

För att nå elever med annan språkbakgrund än den svenska kan det vara bra att ta hjälp av modersmålslärarna i skolan. De brukar ha koll på elever som skulle kunna vara intresserade av kulturskolans verksamhet. Det är också viktigt att efterfråga ungas behov och intressen och lyssna på svaren. Vi kan inte veta innan vi har frågat.

Songlines erfarenhet i avgiftsfrågan är att kostnadsfria villkor ger breddat deltagande när det kombineras med riktade insatser och genuint intresse. Att bara ha avgiftsfritt i sig leder inte automatiskt till att nå nya målgrupper.

Att samtala kring

- Fråga barnen om deras sånger och låtar
- Samverka med exempelvis hyresföreningar, och arbeta gärna förvalt-

ningsöverskridande, nära skolan och intersektionellt

- Inkludera hela familjen
- Lov- och helgverksamhet kan vara viktigt
- Kulturen kan fungera som främjande av psykisk hälsa
- Att jobba med minsta gemensamma nämnare är ett sätt att både hitta nya människor och att skapa gruppkänsla i en diverserad grupp

3. GÅR DET ATT SAMREKRYTERA VID SMÅ TJÄNSTER FÖR ATT UTVECKLA KULTURSKOLAN?

- Är det bättre med en specialist i ämnet, som jobbar på flera kulturskolor, eller en pedagog som jobbar med flera ämnen på en kulturskola?
 - Hur utvecklas pedagogik och verksamhet om en pedagog jobbar på flera kulturskolor, ur barnens, pedagogens och kulturskolans perspektiv?
- Medverkande:** Dag Elfgren, kulturskolechef Östhammars kommun, initiativtagare till filmprojektet POPCORN Region Uppsala, Mikael Jäderlund, länsfilmpedagog Regional kulturskola Västmanland, vik projektledare filmprojektet POPCORN och Henrik Dahnsjö, länsfilmpedagog Regional kulturskola Västmanland

Olika scenarion

- Anställa en pedagog som redan jobbar i kulturskolan, men med ett annat ämne.

Utmaning: Hur får man en hög kompetens i andraämnet? Hur löser man det med tid och ekonomi för eventuell fortbildning?

- Anställa en pedagog som är "specialist" i sitt ämne och som arbetar på flera kulturskolor.

Utmaning: Hur gör man med

resor och tillhörighet? Vad händer vid avslutningar, föreställningar och dylikt?

• Anställa en professionell konstnär/kulturarbetare som delvis arbetar med sitt konstnärsskap och delvis som pedagog på kulturskolan.

Utmaning: Hur får man kompetens i det pedagogiska/didaktiska arbetet med målgruppen? Kommer kulturskolan i andra hand efter det egna konstnärsskapet?

Samrekrytering

Några argument för att inte samrekrytera en specialist som jobbar i flera kulturskolor kan vara att det inte går av geografiska skäl, och att det kan vara lättare att samverka mellan olika ämnen om en pedagog har större tjänst och tillhörighet på en kulturskola. Det kan bli slitigt för pedagogen att ha flera arbetsplatser.

Argument för att samrekrytera är att kompetens och möjlighet till progression i ämnet ökar om pedagogen är en engagerad specialist i ämnet. Detta är bra ur elevens perspektiv. Ofta görs då ett avtal, så att pedagogen har en hemmahamn, även om hen jobbar på flera kulturskolor.

Att samtala kring

Om en pedagog skall jobba på flera kulturskolor kan man skapa en samverkansgrupp som löser dessa frågor och hittar målformuleringar.

Kan man i mindre ämnen ha regionala pedagoger?

Viktigt med långsiktiga avtal mellan kommuner – se utredning Regional kulturskola Örebro.

Kan en utbildad pianolärare som är intresserad av film också jobba som filmlärare? Kan en utbildad filmlärare som är intresserad av piano också jobba som pianolärare?

Sammanfattning

Frågan har både en arbetsteknisk praktisk sida och en innehållsmässig pedagogisk sida. Det går att hitta

lösningar på hur en tjänst delas och vilket avtal som ska gälla. Det finns inget "best case" utan var och en löser det utifrån den specifika situationen: hur en kurs läggs upp, vilka spelregler som gäller, hur en medarbetare med liten tjänst inkluderas. Att hitta samsyn kring mjuka och pedagogiska frågor är ofta en större utmaning än att bara tekniskt dela en tjänst. Det ställer krav på chefer och ledning för att det ska lyckas.

MÖJLIGHETER & TRÖSKLAR FÖR/MOT EN TILLGÄNGLIG KULTURSKOLA:

TRÖSKLAR

- Lokaler som inte är anpassade eller är svåra och kostsamma att anpassa
- Transporter och logistik – färdtjänst behöver bokas långt i förväg
- Rädslor hos personal, ledning, vårdnadshavare. Att den egna eller andras kompetens inte räcker till för att möta barn och unga med funktionsnedsättning
- Okunskap hos målgrupperna att KS finns för dem. Svårt att nå dem som inte går i särskolan.
- Privatekonomi, kulturskolans budget och tid
- Osystematiska arbetssätt
- Ojämn motivation hos pedagoger att arbeta med målgrupperna. Kunskapsbrist och brist på möten med målgrupperna leder till att man tror att man inte kan.
- Olika tolkningar av kulturskolans mål och uppdrag
- Små tjänster och för lite tid för utvecklingsarbete

4. UNIVERSELL SCENKONST OCH TILLGÄNGLIGHET

Om att skapa universellt, bygga nätverk kring inkluderande undervisning och scenkonst och om kulturskolans roll gällande tillgänglighet.

- Hur förändras verksamheten om alla inte bara är välkomna utan också väntade?
- Olika nivåer behöver olika verktyg för att arbeta tillgängligt: nationellt, regionalt, lokalt. Politisk nivå, ledningsnivå, medarbetarnivå. Vad krävs för att kulturskolan ska komma vidare?
- Hur skulle konsten förändras på sikt om den var mer tillgänglig?

Medverkande: Tina Weidelt, Konsulent Tillgänglighet på Förvaltningen för kulturutveckling i Västra Götalandsregionen och Johan Westerlund, enhetschef Resurscenter och Unga Berättar, Kulturskolan Stockholm

MÖJLIGHETER

- Kommunikation – det går att rikta sig direkt till målgrupper i särskolan. Med ett begränsat antal barn fungerar riktade insatser väl.
- Samverkan – lokalt, regionalt, nationellt
- Öppet hus i anpassade former är ett bra sätt att nå barn och unga med funktionsnedsättning (och deras vuxna)
- Gemensam kompetensutveckling, studiebesök och uppsökande verksamhet
- Kultur passar alla deltagare oavsett förutsättningar
- Utvecklingsbidrag
- Skala upp, dela kunskap i arbetslaget för att vidareutbilda hela arbetslaget.
- Sätt upp och formulera mål
- Möjlighet till tvärkonstnärliga samarbeten
- Utmana organisationen
- Pedagogernas lust, vilja och utvecklingsinitiativ: en fantasirik och flexibel yrkeskår!

Kärnfråga

Många lyfter rädslor, både pedagoger (*Har jag för lite kompetens?*) och barnens vuxna (*Har kulturskolans kompetens för att möta mitt barn på ett bra sätt?*). Men många har också berättat att dessa rädslor ofta försvinner när arbetet med målgrupperna väl börjar.

Att skapa en organisation kring arbetet med barn och unga med funktionsnedsättning kan genomsyra all verksamhet: några sätter ihop arbetslag, några organiserar handledning, andra anställer spetskompetens som stöttar kollegorna. Ett tydligt uttalat mål för att arbeta med målgrupperna spelar stor roll.

Många efterfrågar en kombination av pedagoger med spetskompetens och en generell kunskapshöjning bland all personal.

Att samtala kring

- Pedagoger som tar sig an en för dem ny målgrupp behöver få förutsättningar att kunna lyckas för att bli motiverade.
- Som ledare/chef är det viktigt att skapa ett öppet klimat så att det kollegiala samtalet och lärandet kan ske. Som ledare kan det vara bra att gå i bräsch och formulera sig kring svåra frågor.
- För att en förändring ska kunna ske behöver en pedagog som ska arbeta med att nå barn och unga med funktionsnedsättning ett uppdrag på minst 20%.
- Genom ett anpassat öppet hus och samarbeten med museer och bibliotek går det att nå barn och unga med funktionsnedsättning. Färre personer möjliggör möten och samtal mellan potentiella elever, deras vuxna och pedagoger. I samtalen fångas förutsättningar, möjligheter och eventuella rädslor upp.
- Anpassa skoljsutsar efter deltagarens behov, så att skjutens kommer efter både skola och aktivitets slut!

»Kulturskolan är en fri organisation som kan anpassa verksamheten till elevernas förutsättningar. Våga tänka om och kroka arm. Det viktigaste är att vi vågar börja!«

Vilken utvecklingsfråga tycker du är viktigast för kulturskolan? Vad är din vision av Kulturskola 2030?

text & foto Maria Ille André

Lena Karsikas

Biträdande enhetschef på kulturskolan i Falun, som har 30 lärare.

– Barnkonventionen är viktigast och har varit det de senaste ett till två åren. Det är vårt styrdokument. Det kräver mycket av oss att förstå innebörden, så att det blir på riktigt. Vi har utbildat ledningen och kommer att utbilda hela personalen.

– Vi ska ha en verksamhet där unga är medskapande. Vi måste sluta vuxengissa och bli bra på omvärldsbevakning med barnet i centrum. Det ska vi uppnå, så det är ingen vision utan ett mål!

Andreas Strömbäck

Pianolärare och samordnare på kulturskolan i Askersund, som har fyra personer anställda.

– En utmaning för oss är att nå ut till alla barn. Vi är verksamma i glesbygd, där fler än hälften av eleverna åker skolbuss. Eftersom vi inte kan undervisa under skoltid, blir resultatet att vi tappar delta-

gare. Frågan om att bredda ämnesutbudet, eftersom vi precis har gått från musikkola till kulturskola, är redan löst, så det är inspirerande.

– Vi vill fortsätta att vara en stark aktör i barns och ungas fritid och hoppas på fortsatt stöd från politiker. Vi kommer att få större krav på att vara flexibla samtidigt som vi vill ha kvar stommen. Jag ser gärna att vi blir en ledande kulturskola, som andra skolor kommer och kollar på.

Åsa Gustafsson

Sånglärare och ledningsstöd på kulturskolan i Luleå, som har ett 30-tal anställda.

– Att kulturskolan inte har något nationellt mål gör att den spretar och kan förlora sin särart. Politiken borde ta ställning nationellt. Som det är nu reglerar propositionen vad man kan söka pengar till.

Långsiktiga projekt är viktiga. Vi tappar vår kärna, om vi inte jobbar på djupet.

– En kulturskola som verkligen är rotad i kommunerna, i alla människors medvetande. Det är

viktigt för barns utveckling och känsloliv på många plan.

Jens Ericson

Verksamhetschef på kulturskolan i Göteborg, som har cirka 250 lärare.

– Den röda tråden är att få en mer likvärdig kulturskola. Vi bör träffa så många barn som det går och jobba med gruppdynamik och kollegialt lärande. Gruppundervisning är normen. Vi behöver vidga kvalitetsbegreppet och systematiskt utvärdera.

– Vi behöver innovera oss framåt med öppna ögon och historiens vingslag i ryggen. Vi ska schemalägga mer utefter verksamhetens behov och till exempel hitta sätt att bemanna sommaraktiviteter. Det blir troligen fler projektanställda.

Ulrika Renström

Enhetschef på kulturskolan i Malmö, som har 110 lärare.

– När vi nu växer med olika verksamheter, är det viktigt att vara en och samma

kulturskola. Även den traditionella undervisningen ska lyftas, så att det inte bara är fokus på det nya. Vi ska vara stolta över varandras roller och ge plats för alla sorter.

– Den ska ha samma riktning. Jag hoppas att kulturskolan blir ett naturligt häng för alla kids att hitta sitt sammanhang i. Alla ska känna till kulturskolan, och det ska vara naturligt att vara där.

Hans-Åke Norrby

Chef på kulturskolan på Gotland, som har cirka 30 lärare.

– Vi behöver hitta en lösning för att barnen ska kunna spela på skoltid, där vi agerar med ödmjukhet i samarbete med lärarna. Om man är trygg som grundskolelärare, kan man se friare på schemat och flytta tiden i skolan i stället för att eleverna går ifrån.

– Vi står vid ett vägsval om kulturskolan ska lagstadgas eller inte. Jag önskar att kulturskolan inte ifrågasätts oavsett om den blir lag eller inte. Barnen behöver den!

